

35 622 Herindeling van de gemeenten Beemster en Purmerend

Nota naar aanleiding van het verslag

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het verslag van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken waartoe de fracties van de VVD, het CDA, de SP en de ChristenUnie inbreng hebben geleverd. De verschillende vragen die zijn gesteld, worden hierna beantwoord in de volgorde waarin de inbreng is geleverd.

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies
3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

1. Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het wetsvoorstel tot herindeling van de gemeenten Beemster en Purmerend. Het betreft hier een "lichte samenvoeging". De gemeente Beemster is al geruime tijd bezig om te komen tot versterking van haar bestuurskracht. De leden van de VVD-fractie constateren dat het gaat om een herindeling op initiatief van de betrokken gemeenten zelf. Het wetsvoorstel geeft de leden van de VVD-fractie geen aanleiding tot het maken van opmerkingen en het stellen van vragen.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het voorliggende wetsvoorstel tot herindeling van de gemeenten Beemster en Purmerend.

De leden van de SP-fractie hebben het voornemen tot herindeling gelezen en hebben daarover nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben onder dankzegging kennisgenomen van voorliggend voorstel. Genoemde leden zijn zich er van bewust dat een samenvoeging van gemeenten niet enkel een bestuurlijke exercitie is, maar ook een grote impact heeft op de inwoners van de betrokken gemeenten. Dat is in het geval van voorliggende herindeling niet anders.

De leden van de ChristenUnie-fractie spreken de hoop uit dat de herindeling van de gemeenten Beemster en Purmerend bijdraagt aan de bloei van de gemeenschap in deze gemeenten en wensen bewoners en bestuurders daarbij veel succes.

2. Voorgeschiedenis en totstandkoming herindelingsadvies

De leden van de CDA-fractie constateren, dat het voorliggende wetsvoorstel gebaseerd is op het herindelingsadvies van de betrokken gemeenten en de positieve zienswijze daarop van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Holland van 30 juni 2020. In de memorie van toelichting wordt bij herhaling verwezen naar het herindelingsadvies. Daarom zijn deze leden van mening dat het niet juist is, dat het herindelingsadvies met de bijbehorende documenten en de zienswijze van de provincie niet als bijlagen zijn opgenomen bij de memorie van toelichting. Deze leden verzoeken de regering het herindelingsadvies met de bijbehorende documenten en de zienswijze van de provincie alsnog als bijlagen op te nemen bij de nota naar aanleiding van het verslag.

Het herindelingsadvies en de zienswijze van gedeputeerde staten zijn gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en maken als zodanig geen onderdeel uit van het wetsvoorstel. Sinds 2017 worden deze stukken niet meer met het betreffende wetsvoorstel gezonden maar in aanvulling op de beschikbaarstelling via gemeenten en provincies, op rijksoverheid.nl gepubliceerd. Op de eerste pagina van de memorie van toelichting is in een voetnoot een link opgenomen naar de vindplaats van het herindelingsadvies. Achtergrond van de nieuwe werkwijze is dat het meezenden van deze documenten in fysieke vorm – die in de loop der jaren omvangrijker zijn geworden en mede door de bijlage soms wel honderden pagina's betreffen – op verschillende momenten in het wetgevingsproces leidt tot een papierproductie die niet past in het streven van de rijksoverheid om papierverspilling tegen te gaan. Omdat de leden van de CDA-

fractie te kennen geven deze stukken toch graag te ontvangen, stuur ik bij deze als bijlagen mee de documenten, zoals deze door de gemeenten en provincie bij mij zijn aangeleverd.

De leden van de CDA-fractie hechten eraan, dat de voorgestelde herindeling op initiatief van de betrokken gemeenten zelf tot stand gekomen is. Na de intentiebesluiten zijn de gemeenten Beemster en Purmerend ieder een afzonderlijk traject gestart, waarbij de gemeenten in gesprek zijn gegaan met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuurders om in kaart te brengen wat inwoners in hun eigen gemeente waarderen en wat zij belangrijk vinden voor de nieuwe gemeente. De leden van de CDA-fractie vragen, welke aandachtspunten deze trajecten hebben opgeleverd en welke rol deze hebben gespeeld in het proces. Nu wordt alleen de procesmatige mededeling gedaan, dat de opgehaalde waarden door Beemster en Purmerend zijn gebundeld in respectievelijk een boek en magazine, die vervolgens door beide burgemeesters aan elkaar zijn overhandigd.

Zoals de leden van deze fractie opmerken, zijn de gemeenten Beemster en Purmerend ieder een afzonderlijk traject gestart, respectievelijk 'Waardevol Beemster' en 'Toekomstig Purmerend'. Hierbij zijn zij in gesprek gegaan met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en bestuurders om in kaart te brengen wat inwoners in hun eigen gemeente waarderen en wat zij belangrijk vinden voor de nieuwe gemeente.

Uit het traject 'Waardevol Beemster' zijn vier overkoepelende waarden naar voren gekomen: open en landschappelijk karakter, gemeenschapszin, karakteristiek en uniek werelderfgoed en een dorpskarakter met daarbij passende voorzieningen. Het open landschap en de stolpboerderijen, de historische kernen en de leefbaarheid in de kernen zijn waarden die de inwoners van Beemster na de herindeling met Purmerend willen behouden. Behoud van het open landschap en de status van werelderfgoed werden het vaakst genoemd. Ook gaven inwoners van Beemster aan waarde te hechten aan het verenigingsleven, de diverse evenementen zoals de 'Beemster feestweek' en het behouden van het agrarische karakter. Verder waarderen inwoners de prettige leefomgeving en de nabijheid van voorzieningen.

Uit het traject 'Toekomstig Purmerend' zijn vijf thema's naar voren gekomen: wonen, voorzieningen en vrije tijd, groen en duurzaam, infrastructuur en bereikbaarheid en de binnenstad. Inwoners gaven aan Purmerend een fijne woonstad te vinden. Verder gaven ze aan behoefte aan betaalbare woningen te hebben. Wel moet hierbij worden opgemerkt dat de meeste inwoners nieuwbouw in Beemster niet zien zitten: de Beemster moet Beemster blijven (open karakteristiek landschap). Verder is Purmerend onlosmakelijk verbonden met cultuur. Zo worden de vele evenementen die in Purmerend worden gehouden, gewaardeerd. De binnenstad is voor inwoners de plek om te winkelen, uit te gaan en elkaar te ontmoeten. De Koemarkt wordt gezien als de huiskamer van de stad. Parkeren en bereikbaarheid vinden de bewoners ook een belangrijk thema. Wel zijn er onder de inwoners zorgen over het op peil houden van het voorzieningenniveau. Inwoners van Purmerend lieten echter vooral merken dat ze trots zijn om in Purmerend te wonen.

Het volledige overzicht van de opgehaalde thema's is te vinden in het boek 'Waardevol Beemster'¹ en het magazine 'Toekomstig Purmerend'².

In het herindelingsadvies is verwoord dat de opgehaalde waarden belangrijke bouwstenen vormen voor de nieuwe gemeente. Ze zijn terug te vinden in de speerpunten van de nieuwe gemeente, te weten:

- Een gemeente waarin wonen, werken, recreëren, winkelen, dienstverlening en een goede bereikbaarheid belangrijk zijn;
- Het behoud van het open landschap en stedelijke dynamiek;
- Een groene, agrarische gemeente, die open staat voor modern, innoverend agrarisch ondernemerschap;
- Een duurzame gemeente;
- Behoud en versterking van historie en Werelderfgoed;
- Behoud van eigenheid en gemeenschapszin in alle dorpen en wijken;
- Optimale infrastructuur en een bereikbare gemeente.

3. Toets aan het Beleidskader gemeentelijke herindeling

¹ <https://toekomstig.purmerend.nl/en/waardevolbeemster>.

² <https://toekomstig.purmerend.nl/en/toekomstigpurmerend>.

De leden van de SP-fractie vragen of er nader gereflecteerd kan worden op de vraag hoe het kan dat er meer bestuurskracht bij de gemeenten nodig is? Waarom waren zij eerder wel en nu niet meer in staat de taken voor hun inwoners uit te voeren? Welke taken kunnen zij niet meer uitvoeren?

Met de voortdurend veranderende samenleving, veranderen ook de maatschappelijke opgaven waar gemeenten zich voor gesteld zien. Onderdeel van die veranderingen zijn dat het takenpakket waar gemeenten verantwoordelijk voor zijn, substantieel is gegroeid. Gemeenten willen in hun werkwijze en organisatie meebewegen met veranderende omstandigheden; soms achten zij een herindeling daarbij de beste oplossing voor hun inwoners. Het aanwijzen van specifieke taken die gemeenten dan zonder herindeling niet meer zouden kunnen uitvoeren, is niet eenvoudig. Doorgaans is de constatering namelijk dat voor het geheel aan taken de gemeente onvoldoende bestuurskrachtig is. Wanneer er slechts op een enkele taak versterking noodzakelijk is, kan dit vaak ook met samenwerking worden opgevangen.

Verder vragen de leden van deze fractie of er kan worden toegelicht waarom er geen referendum in alle deelnemende gemeenten is gehouden.

Het is op grond van het Beleidskader gemeentelijke herindeling primair aan het gemeentebestuur om te bepalen hoe het maatschappelijk draagvlak voor een herindeling wordt onderzocht. Voor de beoordeling van het maatschappelijk draagvlak is niet vereist dat een referendum heeft plaatsgevonden. Het is steeds aan de betrokken gemeentebesturen zelf om te bepalen op welke wijze zij tot oordeelsvorming en besluitvorming overgaan daarmee rechtdoend aan de vertegenwoordigende functie die de gemeenteraad uitoefent. Dat is een lokaal-autonoom proces. Op basis van verschillende methoden die in de memorie van toelichting en in het herindelingsadvies zijn beschreven, zoals de trajecten 'Waardevol Beemster' en 'Toekomstig Purmerend', zijn de gemeenten van oordeel dat het maatschappelijk draagvlak voor deze herindeling goed is.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren